

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 13.5.2015
COM(2015) 263 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

**Latvian vuoden 2015 kansallisesta uudistusohjelmasta
sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2015 vakausohjelmaa koskeva
neuvoston lausunto**

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Latvian vuoden 2015 kansallisesta uudistusohjelmasta

sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2015 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen²,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat³,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 26 päivänä maaliskuuta 2010 Euroopan komission ehdotuksen, jolla käynnistetään uusi kasvu- ja työllisyysstrategia, Eurooppa 2020. Strategian lähtökohtana on tehostaa talouspolitiikan koordinoitua, ja siinä keskitytään avainalueisiin, joilla tarvitaan toimia, jotta voidaan parantaa Euroopan mahdollisuuksia vauhdittaa kestävä kasvua ja lisätä kilpailukykyä.
- (2) Neuvosto antoi 13 päivänä heinäkuuta 2010 komission ehdotusten pohjalta suosituksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (2010–2014) ja hyväksyi 21 päivänä lokakuuta 2010 päätöksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista. Yhdessä nämä muodostavat ns. yhdenmetyt suuntaviivat. Jäsenvaltioita kehoitettiin ottamaan yhdenmetyt suuntaviivat huomioon kansallisessa talous- ja työllisyyspolitiikassaan.

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2015) 263.

³ P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

- (3) Neuvosto antoi 8 päivänä heinäkuuta 2014 suosituksen Latvian vuoden 2014 kansallisesta uudistusohjelmasta ja lausunnon Latvian vuoden 2014 tarkistetusta vakausohjelmasta.
- (4) Komissio hyväksyi 28 päivänä marraskuuta 2014 vuotuisen kasvuselvityksen⁴, mikä aloitti vuoden 2015 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Komissio hyväksyi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella myös varoituskoneistia koskevan kertomuksen⁵, jossa se katsoi, että Latvia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu.
- (5) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 18 päivänä joulukuuta 2014 investointien edistämisen, rakenneuudistusten vauhdittamisen ja julkisen talouden vastuullisen ja kasvua edistävän vakauttamisen painopisteet.
- (6) Komissio julkaisi 26 päivänä helmikuuta 2015 Latviaa koskevan vuoden 2015 maaraportin⁶. Maaraportissa arvioitiin edistymistä 8 päivänä heinäkuuta 2014 hyväksytyjen maakohtaisten suositusten noudattamisessa.
- (7) Latvia toimitti vuoden 2015 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2015 vakausohjelmansa 17 päivänä huhtikuuta 2015. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.
- (8) Latviaan sovelletaan tällä hetkellä vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota ja Eurostatin vahvistamaa systemaattisen eläkeuudistuksen lauseketta. Vakausohjelmassaan Latvia on pyytänyt mahdollisuutta poiketa keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä edellytyltä sopeutusuralta väliaikaisesti, koska se jatkaa merkittävän rakenteellisen uudistuksen toteutusta terveydenhuoltoalalla. Terveydenhuoltoalan uudistuksesta julkiselle taloudelle aiheutuvat kustannukset ovat 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2016. Uudistuksen odotetaan parantavan työllisyyttä 0,6 prosenttia ja kasvattavan BKT:tä 2,2 prosenttia vuoteen 2023 mennessä. Arvio myönteisestä vaikutuksesta kasvuun ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyteen vaikuttaa uskottavalta. Komission kevään 2015 talousennusteen perusteella arvioidaan kuitenkin, että rakenteellinen alijäämä vuonna 2016 on 2,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä ylittää riittävän varmuusmarginaalin suhteessa perussopimuksessa asetettuun viitearvoon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen ja jota olisi noudatettava rakenneuudistuslausekkeen kriteerien täyttämiseksi. Tämän vuoksi neuvosto katsoo, että vaikka meneillään oleva terveydenhuoltouudistus on aiheellinen, Latvia ei täytä pyydetyn väliaikaisen poikkeaman edellytyksiä vuonna 2016.
- (9) Hallitus suunnittelee vuoden 2015 vakausohjelmassa, että julkisen sektorin alijäämä pidetään pitkälti vakaalla tasolla 1,4 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2016 ja 1,3 prosentissa vuonna 2017, kunnes se nousee 1,7 prosenttiin vuonna 2018. Näihin tavoitteisiin pääsemiseksi hallitus aikoo saavuttaa rakenteellisen alijäämän, joka on 1,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2016 ja 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuodesta 2017 lähtien. Vakausohjelman mukainen ura sisältää rakenneuudistuslausekkeeseen perustuvan poikkeaman, jonka kriteerejä Latvia ei näytä täyttävän. Lisäksi siinä luokitellaan vuosiksi 2016–2019 suunnitellut lisäpuolustusmenot kertaluonteisiksi toimiksi. Vakausohjelmassa julkisen talouden

⁴ COM(2014) 902.

⁵ COM(2014) 904.

⁶ SWD(2015) 33 final.

velan odotetaan supistuvan 37 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2015 34 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2018 mennessä, vaikka siinä esiintyy jonkin verran vuotuista vaihtelua velanhoitoa varten suoritettavan rahavarojen kerryttämisen vuoksi. Julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on uskottava. Vuodeksi 2015 suunnitellut toimenpiteet on pantu täytäntöön pitkälti talousarvion mukaisesti. Toimenpiteitä, joiden avulla tuetaan suunniteltujen alijäämätavoitteiden saavuttamista vuodesta 2016 eteenpäin, ei kuitenkaan ole vielä täsmennetty riittävästi. Komission kevään 2015 talousennusteen perusteella Latvia täyttää edellytyksen vuonna 2015, kun otetaan huomioon eläkeuudistuslausekkeen soveltaminen. Vuoden 2016 osalta on olemassa merkittävän poikkeaman riski. Rakenteellisen rahoitusaseman edellytetään paranevan 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun otetaan huomioon eläkeuudistukseen liittyvä sallittu määrä. Komission talousennusteen mukaan se heikkenee 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä liittyy myös siihen, että puolustusmenoja ei voida luokitella kertaluonteisiksi toimiksi. Neuvosto katsoo vakausohjelmasta tekemänsä arvioinnin ja komission kevään 2015 talousennusteen perusteella olevan vaarana, että Latvia ei noudata vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.

- (10) Latvian korkea-asteen koulutuksen alalla ollaan perustamassa riippumatonta kansallista akkreditointilaitosta ja kehittämässä uutta laatuun tähtäävää rahoitusmallia. Vaikka tutkimus- ja innovointijärjestelmän uudistamisessa on edistytty jonkin verran älykkään erikoistumiskehityksen mukaisesti, pirstaleisen tutkimus- ja innovointijärjestelmän riittämätön julkinen rahoitus johtaa heikkoihin tieteellisiin tuloksiin. Vuonna 2013 Latvia kohdensi varoja T&K-alaan ainoastaan noin 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä on kolmanneksi vähiten EU:ssa. Julkinen T&K-intensiteetti oli vuonna 2013 vain 0,43 prosenttia suhteessa BKT:hen. Innovaatioiden ja runsaasti lisäarvoa tuottaviin ja osaamisintensiivisiin toimialoihin tehtävien yksityisten investointien puute jarruttaa kilpailukyvyn kehitystä.
- (11) Työttömyyden torjunnassa saavutetusta edistyksestä huolimatta tarvitaan lisätoimia, joilla ehkäistään nuorisotyöttömyyttä ja sen kielteisiä seurauksia pitkällä aikavälillä, kun otetaan huomioon työvoiman väheneminen. Latvia on edistynyt jonkin verran ammattikoulutuksen ja sen oppisopimusosion uudistamisessa. Sen houkuttelevaksi tekemisessä on kuitenkin edelleen haasteita pk-yritysten vähäisen osallistumisen vuoksi.
- (12) Vaikka sosiaaliturvan uudistamiseksi on tehty huomattava määrä analyysi- ja suunnittelutyötä, uudistukset eivät ole edenneet eikä niitä tueta riittävällä rahoitussuunnittelulla. Työttömyys- ja sosiaalietuuksien heikko kattavuus ja riittävyys estää toteuttamasta tehokkaita toimia, joilla vähennettäisiin köyhyyttä, sosiaalista syrjäytymistä ja suurta eriarvoisuutta. Näissä olosuhteissa sosiaalimenojen vaikutus köyhyyden vähentämiseen on vähäinen. Vuonna 2014 köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa oli Latvian väestöstä noin 32,7 prosenttia, ja tuloeriarvoisuus on yhä EU:n suurimpia. Aktiivisten työmarkkinapolitiikkojen rahoitus ja kattavuus on edelleen vähäistä verrattuna muihin EU-maihin. Pienituloisten palkansaajien suuri verokiila jarruttaa jatkuvasti virallisten työsuhteiden toteutumista ja vähentää alhaisen osaamistason työntekijöiden kysyntää. Merkittävää hyödyntämätöntä potentiaalia on puolestaan ympäristöverotuksen ja vaikuttavan kiinteistöverotuksen alalla. Suuri osa väestöstä kärsii terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden heikentymisestä, mikä johtuu muun muassa julkisen terveydenhuollon rahoituksen vähäisyydestä ja yleisistä epävirallisista maksuista, riittämättömästä keskittymisestä tulokannustimiin ja

tehokkuuteen ja terveydenhuoltopalvelujen koordinaation puutteesta. Järjestelmää on mahdollista kehittää merkittävästi sen kustannustehokkuuden ja laadun parantamiseksi ja sairaaloiden rahoituksen kytkemiseksi tulosperusteisiin mekanismeihin.

- (13) Latvia on edistynyt huomattavasti oikeusjärjestelmänsä uudistamisessa. Siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden selvitysaste on kuitenkin edelleen alhainen, mikä aiheuttaa yrityksille lisärasitteita. Oikeudellisen neuvoston ja tuomioistuinten puheenjohtajien roolia oikeudellisten uudistusten toteuttamisessa olisi lujitettava. Veronkierron torjunta on riittämätöntä, veronkantoa ei toteuteta riittävän tarkoituksenmukaisesti, ja verojen välttely on yleistä. Vaikka maksukyvyttömyyslainsäädäntö on hyväksytty, haasteena on edelleen luoda asianmukainen maksukyvyttömyyspolitiikka ja tehokas selvittäjien valvontajärjestelmä. Liiketoimintaympäristön ja julkisten palvelujen laadun kannalta olisi hyödyllistä, että eturistiriitoja ja korruptiota torjuttaisiin tiukemmin toimenpitein, erityisesti riskialttiilla aloilla, kuten julkisten hankintamenettelyjen alalla sekä rakennus- ja terveydenhuoltoalalla. Kilpailuneuvoston esittämät ehdotukset kilpailulainsäädäntöön tehtävistä muutoksista, joilla lisättäisiin kilpailuneuvoston institutionaalista ja taloudellista itsenäisyyttä, minkä myötä se voisi ryhtyä vaikuttaviin toimiin julkisia elimiä vastaan, eivät ole edenneet. Parlamentti ei ole vielä hyväksynyt julkisia palveluja koskevaa lakia. On tärkeää, että laki kattaa myös paikallishallinnon.
- (14) Komissio on eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Latvian talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2015 maaraportissa. Se on arvioinut myös vakausohjelman ja kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Latvialle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ei vain niiden merkityksen Latvian finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyuden kannalta vaan myös sen, ovatko ne EU:n sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen tehostaa antamalla EU:n tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin. Eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annetut suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävistä suosituksista 1–4.
- (15) Neuvosto on tutkinut Latvian vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto⁷ ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

SUOSITTAA, että Latvia toteuttaa vuosina 2015 ja 2016 toimia, joilla se

1. varmistaa, että poikkeaminen keskipitkän aikavälin tavoitteesta vuosina 2015 ja 2016 rajoitetaan eläkejärjestelmän systeemiseen uudistamiseen liittyvään sallittuun määrään;
2. kehittää ammattikoulutusta, vauhdittaa opetusohjelman uudistusta ja lisää saatavilla olevien oppisopimuskoulutuspaikkojen määrää; varmistaa, että korkea-asteen koulutusjärjestelmän uusi rahoitusmalli on laatua palkitseva; kohdentaa tutkimuksen rahoituksen paremmin ja kannustaa toteuttamaan innovointiin suunnattuja yksityisiä investointeja älykkään erikoistumiskehityksen pohjalta;
3. toteuttaa konkreettisia toimia sosiaaliturvan uudistamiseksi siten, että huolehditaan etuuksien riittävydestä, ja toteuttaa toimenpiteitä työllistettävyyden parantamiseksi; kaventaa pienituloisten palkansaajien suurta verokiilaa siirtämällä verorasitusta

⁷ Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

aloille, jotka ovat vähemmän haitallisia kasvun kannalta; ryhtyy toimiin terveydenhuoltojärjestelmän saatavuuden, kustannustehokkuuden ja laadun parantamiseksi ja kytkee sairaaloiden rahoituksen tulosperusteisiin mekanismeihin;

4. parantaa oikeusjärjestelmän tehokkuutta lisäämällä kaikkien osapuolten (myös selvittäjien) vastuuvollisuutta, osoittamalla riittävästi varoja veronkierron torjuntaan ja lujittamalla oikeudellisen neuvoston roolia; parantaa julkisia palveluja koskevaa lainsäädäntöä eturistiriitojen käsittelyjärjestelmän lujittamiseksi ja palkkioiden suhteuttamiseksi vastuisiin.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja